

ԹԵՄԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Կ. ՊՈԼՍԻ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՎ Տ. ԾՆՈՐՀՔ
ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԳԱԼՈՒՍՏՅԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՆԵՐՔԻՆ ԳԱՎԱՌՆԵՐ

Թուրքիայի հայոց Պատրիարքի հանգամանքով, Ամենապատիվ Տ. Շնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստյանը երկու անգամ՝ 1969 և 1977 թվականներին, հովվապետական այցելություններ է տվել Թուրքիայի ներքին գավառների մեջ գրված իր հոտին: Այնուհետև քաղաքական անբարենպաստ պայմանների հետևանքով հովվապետական այցելություններն ընդհատվել են:

Սակայն բարեղեպ գուգադիպությամբ «Ազեոլ Թուր» ճամփորդական կազմակերպությունը ծրագրել էր տուրիստական շրջագայություն կատարել երկրի կենտրոնական, արևելյան և սևծովյան շրջաններ: Առիթից օգտվելով, Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարքը մաս կազմեց այդ շրջագայությանը:

Սույն թվականի օգոստոսի 26-ին, երկուշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 8.30-ին, իրեն ուղեկից ունենալով Պատրիարքարանի դիվանապետ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Մութաֆյանը, Մայր եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տ. Մյուռոն քահանա Ավապյանը և դոկտ. Կարապետ Արմանը՝ որպես անձնական խորհրդական, Սրբազան Պատրիարք Հայրը փոքրիկ ավտոբուսով դուրս եկավ հովվապետական շրջագայության: Իսկ «Ազեոլ Թուր» ճամփորդական կազմակերպությունը երկու մեծ ավտոբուս էր հատկացրել 90 հոգուց բաղկացած հայ ճամփորդներին:

Անցնելով Իսմիր (նախկին Նիկողիմիա), Ատաբազար, Պոլու, Անկարա և Քըրշեհիր քաղաքները, գիշերվա ժամը 22.30-ին խումբը հասավ Կեսարիա, որտեղ պատրիարքական պատվիրակությանը դիմավորեց տեղի հայոց հոգևոր հովիվ Տ. Վարազ քահանա Պելեքյանը:

Օգոստոսի 27-ին, երեքշաբթի օրը, Կեսարիայի հայոց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցում ս. պատարագ մատուցեց և քարոզեց Սրբազան Պատրիարք Հայրը՝ իրեն առընթերակա ունենալով երկու քահանա հայրեր:

Ս. պատարագին ներկա էին հոգևոր դասը, տեղի հայությունը և ճամփորդները: Երգեցիկ խումբը, որ կազմված էր արարողությանը ներկա հավատացյալ ժողովրդից, դեկավարում էր Տ. Մեսրոպ վարդապետ Մութաֆյանը:

Հավարտ պատարագի տված իր քարոզի մեջ Սրբազան Պատրիարք Հայ-

րը շեշտեց այն կարևոր դերը, որ կատարում է Կեսարիայի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին, քանի որ մերձակա շրջաններում բնակվող բոլոր հայերը կապված են այս եկեղեցուն՝ հայկական այլ եկեղեցի չլինելու պատճառով:

Սրբազան Պատրիարք Հայրը, ողջ հոգևոր դասի հետ միասին, այցելեց տեղի հայոց գերեզմանատուն և մասնավոր հոգեհանգիստ կատարեց:

Կ. Պոլսի հայոց Ամենապատիվ Տ. Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան

Օգոստոսի 28-ին, չորեքշաբթի օրը, ճամփորդական խումբը այցելեց Հարթուր (Խարբերդ):

Օգոստոսի 29-ին, հինգշաբթի օրը, առավոտյան, Երազդի սուրիանինների եկեղեցում ս. պատարագ մատուցեց և քարոզեց Ամենապատիվ Սրբազան Հայրը: Ներկա էին տեղի հայ ընտանիքների անդամները:

Հավարտ ս. պատարագի տեղի գերեզմանատանը կատարվեց հոգեհանգիստ՝ «վասն համօրեն ննջեցելոց»:

Նույն օրը, ժամը 10.30-ին, Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով

այցելեց Մալաթիա և տեղի հայոց գերեզմանատանը կատարեց հոգեհանգիստ՝ տեղում հայկական եկեղեցի չլինելու պատճառով:

Օգոստոսի 30-ին, ուրբաթ օրը, Ամենապատիվ Սրբազան Հայրը իր շքախմբով այցելեց Դիարբեքիր և այցելություններ տվեց տեղի բարձրաստիճան ղեկավար անձանց:

Այնուհետև այցելեց տեղի հայոց գերեզմանատուն և Ս. Կիրակոս եկեղեցի, որը խիստ անխնամ վիճակում է գտնվում և կարիք ունի վերանորոգման:

Օգոստոսի 31-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Ամենապատիվ Սրբազան Հայրը իր շքախմբով այցելեց Տերիք գյուղաքաղաք, որտեղ կա հայ համայնք և հայկական եկեղեցի, որը տեղական թերթերում թյուրիմացաբար ներկայացված է իբրև սուրիանիների եկեղեցի, որ կոչվում է Ս. Գևորգ:

Ամենապատիվ Սրբազան Հայրը, իր շքախմբի հետ միասին, «Հրաշափառ»-ով մուտք գործեց եկեղեցի, և կարճ ժամերգությունից հետո ս. պատարագ մատուցեց Տ. Մյուռոն քահանա Ավապյանը, որից հետո Սրբազան Պատրիարք Հայրը հավուր պատշաճի քարով խոսեց:

Նույն օրը, կեսօրվա ժամը 14-ին, Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով դուրս եկավ Տերիքից և, անցնելով Մարտին քաղաքը, հասավ նրանից ոչ հեռու գտնվող Տեյրուկաֆարան կոչված սուրիանիների հնադարյան հուշակավոր վանք: Այստեղ Սրբազան Պատրիարքին դիմավորեց վանքի ողջ բնակչությունը՝ վանականներով և ժառանգավոր դպիրներով: Կատարվեցին ասորական և հայկական երգեցողություններ և աղոթքներ:

Այնուհետև Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը ներկաներին ուղղեց իր հայրական խոսքը՝ հայտնելով իր շնորհակալություններն ու օրհնությունները այս խանդավառ ընդունելության համար՝ շնչելով երկու՝ հայ և սուրիանի եկեղեցիների դարավոր եղբայրությունը և դավանակցությունը:

Նույն օրը, ժամը 19.30-ին, Ամենապատիվ Պատրիարք Սրբազան Հայրը իր շքախմբով ուղևորվեց Մար Կապրիել ասորական վանք:

Շուրջ կես ժամ տևող սրտագին հյուրասիրությունից հետո, Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով վերադարձավ Դիարբեքիր:

Սեպտեմբերի 1-ին, կիրակի օրը, Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը տեղի հայոց Ս. Կիրակոս եկեղեցում ս. պատարագ մատուցեց, որից հետո բոլոր ներկաները մոտեցան պատարագիչ Սրբազան Հորը և ստացան Ս. Հաղորդություն:

Նույն օրը, կեսօրից հետո, Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով ուղևորվեց Վան՝ անցնելով Սիլուան, Բիթլիս, Դատվան, Կեսաբ և Արտամետ քաղաքները, ու տեղ հասավ երեկոյան ժամը 22-ին և իջևանեց «Ուրարտու» հյուրանոցում:

Սեպտեմբերի 2-ին, երկուշաբթի օրը, առավոտյան, Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը, ուղեկցությամբ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Մուրաֆյանի և դոկտ. Կարապետ Արմանի, քաղաքավարական այցելություն տվեց Վանի նահանգապետին:

Ապա փոքր խմբով այցելեց Վարագա վանք: Ժամանակին այստեղ եղել է ծաղկյալ վանական կյանք՝ իր յոթ եկեղեցիներով. Ս. Աստվածածին, Ս. Գեվորգ, Ս. Նշան, Ս. Խաչ, Ս. Սիոն, Ս. Հովհաննես և Ս. Սոֆիա: Այժմ նշված եկեղեցիները մասամբ կամ ամբողջապես ավերակ վիճակում են:

Սեպտեմբերի 3-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 9.30-ին, Ամենապատիվ Պատրիարք Սրբազան Հայրը իր շքախմբով, երեքուկեսժամյա նավարկությունից հետո, այցելեց Կոտուց կղզի, որտեղ այցելուների սուջն իր վե-

հույսամբ պարզվեց գրեթե անաղարտ մնացած սպիտակ գմբեթով Ս. Կարապետ եկեղեցին:

Այնուհետև խումբը նույն նավով այցելեց Վանա ծովի հարավային մասում գտնվող Առտեր կղզի, որի բլրի գագաթին դեռևս պահպանվում է անշուք և շատ փոքր մի մատուռ՝ կառուցված բնական անտաշ քարերով:

Ժամը 17.30-ին Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով այցելեց Աղթամար կղզի, որը նշանավոր է իր հռչակավոր Ս. Խաչ տաճարով:

Արևն արդեն վաղուց մայր էր մտել, երբ Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով վերադարձավ Վան՝ օրվա շրջագայությունից ստացած անմոռանալի տպավորություններով լի հոգով:

Սեպտեմբերի 4-ին, չորեքշաբթի օրը, վաղ առավոտյան, Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով եղավ Արճեշում: Այնտեղ թեթևակի նախաճաշելուց հետո, խումբը շարունակեց իր ուղերթը դեպի Կարս և, տեղի Առաքելոց եկեղեցին դիտելուց հետո, կեսգիշերին, հասավ Էրզրում:

Սեպտեմբերի 5-ին, հինգշաբթի օրը, երեկոյան, պետական մարմինների խոչընդոտներն ու արգելքները հարթելուց հետո, Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով այցելեց պատմական Անիի ավերակներ՝ Ս. Փրկիչ, Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ և այլ եկեղեցիներ: Խմբի վրա ամենամեծ տպավորությունը թողեց Անիի Մայր տաճարը:

Արդեն ուշ երեկո էր, երբ Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրն ու իր շքախմբի անդամները հրաժեշտ տվեցին Անիին՝ իրենց հիշողության մեջ անջնջելիորեն դաշված տանելով նրա պատկերը և անցյալի անմոռանալի փառքը:

Սեպտեմբերի 6-ին, ուրբաթ օրը, վերադարձի ճանապարհին, Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր ուղեկիցներով եղավ Էրզրումում և ապա ուղղություն վերցրեց դեպի Տրապիզոն: Ճանապարհին եղավ հայկական և հունական պատմական վանքերում ու եկեղեցիներում և, քսանչորսժամյա ճամփորդությունից հետո, իջևանեց Սամսոնում:

Սեպտեմբերի 7-ին, շաբաթ օրը, դուրս գալով Սամսոնից, Սրբազան Պատրիարք Հայրը իր շքախմբով ապահովաբար հասավ Հայոց Պատրիարքարան:

ՌՈՒՄԻՆԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄՈՒՄ

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ
ՌՈՒՄԻՆԻԱՅԻ ԵՎ ԲՈՒԼՂԱՐԻԱՅԻ
ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՅՑԱԼ ԹԵՄԵՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ՏԻՐԱՅՐ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ՄԱՐՏԻԿՅԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆ 25-ԱՄՅԱԿԻՆ

վորությամբ և շուքով տոնելու նշված հոբելյանը: Թեմական խորհուրդը որոշեց նաև, որ սույն հոբելյանը, բացի Բուխարեստից, նշվի նաև Կոնստանցա և Սուչավա քաղաքներում՝ ընդառաջելով տեղի հայ հավատացյալ ժողովրդի ցանկությանը:

Կոնստանցայում

Իբրև կատարումն այս որոշման, սույն թվականի հունիսի 28-ին Կոնստանցայի հայոց եկեղեցում տեղի ունեցավ հանդիսավոր ս. պատարագ: Պատարագիչն էր Տ. Կոմիտաս արքեպիսկոպոսը:

Ռումինիայի հայոց թեմական խորհուրդը, ստանալով Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնության և գնահատանքի սըրբատառ կոնդակը, առաջնորդ Տ. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիկյանի առաջնորդական պաշտոնավարության 25-ամյակի առթիվ, իր արտակարգ ժողովում կազմեց մի հատուկ հանձնախումբ՝ առավել հանդիսա-

Գերաշնորհ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյան

Եկեղեցու բեմից Ս. Ավետիս քահանա Մանդակյանը հանդիսավորապես ընթերցեց Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակը, որից հետո պատարագիչ հայր սուրբը խոսեց առաջնորդ սրբազան հոր կյանքի և քսանինգ տարիների առաջնորդական գործունեության մասին:

Ս. պատարագի ավարտին պատարագիչ սրբազան հայրը խոսեց սրտաբուխ մի քառույ:

Այնուհետև ներկաներից շատերը հոգեբուխ մաղթանքներ ուղղեցին հորեկար սըրբազանին:

Ապա Կոնստանդայի հայ համայնքը, ի պատիվ առաջնորդ սրբազան հոր, «Չինա» ճաշարանում տվեց ճաշկերույթ, որին ներկա էին նաև մյուս քաղաքների պատգամավորները, ներկայացուցիչները և այլ հյուրեր:

Սուլավայում

Օգոստոսի 18-ին, Սուլավայի Հաճոյակատար Ս. Աստվածածին վանքի ուխտի օրը, տեղի հայոց եկեղեցում ս. պատարագ մատուցեց առաջնորդ սրբազան հայրը:

Ս. պատարագին ներկա էին ինչպես տե-

ղի, այնպես էլ Ռումինիայի տարբեր քաղաքներից ու այլ երկրներից ժամանած հայ և օտարազգի հավատացյալների բազմություն: Պատարագի երգեցողությունը կատարեց Կոնստանդայի հայոց եկեղեցու երգչախումբը՝ ղեկավարությամբ հոգևոր հովիվ Ս. Կոմիտաս արքեպիսկոպոսի:

Ս. պատարագի ընթացքում հանդիսավորությամբ ընթերցվեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակը:

Ապա վանքի բակում տեղի ունեցավ սիրո ճաշ՝ ի պատիվ առաջնորդ սրբազան հոր առաջնորդական պաշտոնավարության 25-ամյակի:

Բուխարեստում

Օգոստոսի 25-ին Բուխարեստի հայոց Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցում, ի ներկայության ռումին կառավարության, կրոնից նախարարության ներկայացուցիչների, հյուրերի և հավատացյալների հոծ բազմության, ս. պատարագ մատուցեց հոգեշնորհ Ս. Ջարեհ ծայրագույն վարդապետ Պարոնյանը:

Եկեղեցու բեմից Սուլավայի հայոց հոգեվոր հովիվ Ս. Արամայիս վարդապետ Երևանյանը ընթերցեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակը, որից հետո պատարագիչ հայր սուրբը խոսեց Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանի առաջնորդական գործունեության 25 տարիների մասին:

Ս. պատարագին իրենց մասնակցությունը բերեցին ռումին օպերայի մեներգիչներ Է. Թումաճանյանը և Դավիթ Հովհաննիսյանը: Իսկ եկեղեցու երգչախումբը, վաստակավոր խմբավար Կ. Հարությունյանի ղեկավարությամբ, պատարագից հետո ցուցադրեց արտակարգ մի նվագահանդես, որին նույնպես իրենց մասնակցությունը բերեցին նշված մեներգիչները:

Հավարտ ս. պատարագի առաջնորդարանի ընդունելությանց սրահում, ի ներկայության բարձրաստիճան պաշտոնական անձնավորությունների և բազմաթիվ հավատացյալների, պրոֆ., դոկտ. Գ. Բամպուլքյանը խոսեց առաջնորդ սրբազան հոր վերջին 25 տարիների արդյունավետ գործունեության մասին:

Ապա այս առթիվ տրվեց ճոխ ճաշկերույթ, որին մասնակցեցին ավելի քան 250 անձեր:

Այս ուրախառիթ բոլոր միջոցառումները անմոռանալի պահեր շնորհեցին ռումինահայ գաղութին և է՛լ ավելի սերտացրին կապը դեպի Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը:

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՆՍՏԱՆՑԱՅԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՑ

Կոնստանցա քաղաքը, Բուխարեստից հետո, երկրորդ համայնքն է ռումինահայության, որտեղ բնակվում են շուրջ հազար հայեր: Այս համայնքի կյանքի առաջընթացին իր կարևոր նպաստն է բերում տեղի հայոց հոգևոր հովիվ Տ. Կոմիտաս արքեպիսկոպոսը:

Վերջերս Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց միացյալ թեմերի թեմակալ առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանի ներկայությամբ կատարվեց տեղի հայոց եկեղեցու ներքին հարկի սրահի բացումը և այն կոչվեց Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի անվան սրահ, որտեղ հայ երկսեռ պատանիներն ու երիտասարդները պիտի հետևեն հայոց լեզվի դասընթացներին:

Այս տարի առաջնորդ սրբապան հայրը բազմաթիվ անգամներ եղավ Կոնստանցայի հայ համայնքում: Այսպես, Վարդանանց տոնի առթիվ սրբապան հայրը քարոզեց տեղի հայոց եկեղեցում մասնավորապես ծանրանալով Վարդանանց տոնի նշանակության և ներկա աշխարհի խաղաղության ու անվտանգության խնդրի վրա:

Իսկ հավարտ ս. պատարագի եկեղեցուն կից սրահում տեղի ունեցավ հանդիսություն, որի ընթացքում կատարվեցին արտասանություններ և երգչախմբի ելույթներ:

Հանդիսության ավարտից հետո տրվեց սիրտ սեղան:

Առաջնորդ սրբապան հոր երկրորդ այցելությունը տեղի ունեցավ Կոնստանցայի թաղական խորհրդի հրավերով՝ նախագահելու ապրիլի 24-ի սգո հանդեսին և բանախոսելու երկու միլիոն հայ անմեղ նահատակների հիշատակին, որոնք չուհ գնացին թուրք կառավարության կողմից կապմակերպված մեր դարի առաջին ցեղասպանությանը:

Սրբապան հոր երրորդ այցելությունը կոնստանցահայությանը տեղի ունեցավ հունիս ամսին, որտեղ նախագահեց թաղական խորհրդի տարեկան հաշվետու ժողովին, որի ընթացքում և կատարվեց թաղական խորհրդի վերընտրություն:

*
*
*

Յաջ քաղաքի հայոց եկեղեցին կառուցվել է 1395 թվականին: Եկեղեցու կառուցման թվականը քաղաքի ամենահին փաստաթուղթն է:

Վերջին երկրաշարժի ժամանակ եկեղեցին խիստ վնասվել էր: Այս առթիվ Ռումինիայի հայոց թեմական խորհուրդը կոչ ուղղեց բո-

լոր համայնքներին, որպեսզի նյութական օժանդակություն ցուցաբերվի և վերանորոգվի պատմական այս հուշարձանը: Ի պատիվ ռումինահայության պետք է ասել, որ սույն կոչը բոլոր համայնքների կողմից ընդունվեց դրականորեն, և շուտով կսկսվեն եկեղեցու նորոգման աշխատանքները:

*
*
*

Վերջերս ռումինահայ գաղութը երկու անդամնալի կորուստ ունեցավ: Կյանքին ընդմիշտ հրաժեշտ տվեցին՝ թեմական խորհրդի անդամ, հայտնի նկարիչ Հիկ Տամատյանը և բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆ. Երվանդ Սերոբյանը: Հանգուցյալ այս երկու նշանավոր անձնավորությունների մարմինները ընդմիշտ իրենց հանգիստը գտան Բուխարեստի հայոց գերեզմանատանը: Այս տխուր առիթներով դամբանական խոսեցին՝ առաջնորդ սրբապան հայրը, թեմական խորհրդի փոխնախագահ, պրոֆ., դոկտ. Գր. Բամպուքձյանը, Տիգրան Տեր-Գրիգորյանը, «Նոր կյանք» թերթի խմբագրության կողմից՝ Անդրանիկ Անտոնյանը, և ռումին արվեստաբաններ ու հայտնի բժիշկ-պրոֆեսորներ:

*
*
*

Անցյալ տարի, առաջնորդ սրբապան հոր ջանքերով, կրկին հայ գաղութին վերադարձվեց «Հայ մշակույթի տան» առաջին հարկը: Հանդիսությունների սրահի նորոգությունից հետո այստեղ փոխադրվեցին եկեղեցական թանգարանի բոլոր իրերը: Պետական համապատասխան մարմինների որոշմամբ մինչև հոկտեմբեր ամիսը ողջ շենքը պետք է վերադարձվի հայ համայնքին:

Վերանորոգվեց նաև առաջնորդարանի շենքը, և թանգարանի նախկին սրահը վերածվեց հանդիսավոր ընդունելությունների սրահի:

ԲՈՒՆԱՐԵՍՏԻ ՀԱՅՈՑ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՍԱՆ
ՋԱՆԳԱԿԱՍԱՆ ԵՎ ՄԱՏՌԱՆ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ

Մինչև 1868—1869 թվականները Բուխարեստի հայ համայնքը չուներ իր առանձին գերեզմանատունը: Այս բացը լրացրին Դանիել և Մարգարետա ամուսինները, որոնք այդ թվականներին գնեցին մի հողամաս և նվիրեցին տեղի հայ համայնքին:

Այնուհետև, 1927—1928 թվականներին, Գրիգոր և Մարվինե Մելիք-ձապարով ամուսինների նվիրատվությամբ կառուցվեց մի

ԲՈՒՂԱՐԱՀԱՅ ԹԵՄՈՒՄ

Այս տարի լրացավ Ռուսինիայի և Բուլղարիայի հայոց միացյալ թեմերի թեմակալ առաջնորդ գերաշնորհ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանի առաջնորդական պաշտոնավարության 25-ամյակը:

Այս առթիվ բուլղարահայ թեմական խորհուրդը սեպտեմբերի 6-ին «Սոֆիա» հյուրանոցի ճաշարահում պաշտոնական ճաշկերույթ տվեց, որին ներկա էին թեմական խորհրդի անդամները, եկեղեցական վարչությունների ատենապետները, բուլղարահայ թեմի հոգևոր դասը և «Երևան» Մշակութային Միության նախագահ պրն. Տիրան Բարիքյանը:

Սույն հանդիսավոր միջոցառմանը ներկա էին նաև Բուլղար Օրթոդոքս Եկեղեցու Ս. Սինոդի գլխավոր քարտուղար Կելասի Եպիսկոպոսը, Բուլղարիայի արտաքին գործերի մինիստրությանն առընթեր կրոնական գործերի ներկայացուցիչ պրն. Թոդոր Աբաջիևը և ջատ ուրիշներ:

Ճաշկերույթի սկզբին թեմական խորհրդի ատենապետ պրն. Կարո Տեր-Մեսրոպյանն իր բացման խոսքում բնութագրեց առաջնորդ սրբազան հոր կյանքի ուղին և եկեղեցասեր ու ժողովրդասեր ծառայությունը:

Այնուհետև Բուլղար Օրթոդոքս քույր Եկեղեցու պետ Նորին Սրբություն Մաքսիմ Պատրիարքի և Ս. Սինոդի անունից առաջնորդ սրբազան հորն ուղղված շնորհավորական սրտագին խոսք ասաց Կելասի Եպիսկոպոսը՝ վեր հանելով Տիրայր արքեպիսկոպոսի խաղաղասիրական և ժողովուրդների միջև համերաշխությունն ամրապնդելու շնորհակալ ջանքերը: Քույր Եկեղեցու հարգելի սրբազան հայրն իր խոսքի մեջ ընդգծեց մի քանի պատմական փաստեր, որոնք ցույց են տալիս երկու քույր եկեղեցիների դարավոր եղբայրական, քրիստոնեական սերտ համագործակցությունը:

Բուլղարիայի կրոնական գործերի ներկայացուցիչ պրն. Թոդոր Աբաջիևն իր հակիրճ խոսքում վեր հանեց Տիրայր արքեպիսկոպոսի առաջնորդական պաշտոնավարության քսանհինգ տարիների խաղաղասիրական և ժողովուրդների միջև բարեկամության համադրող գործադրած ջանքերը:

Ճաշկերույթի ավարտին շնորհակալական խոսքով հանդես եկավ գերաշնորհ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանը, ուն իր խոսքի մեջ հատկապես շեշտեց ան մասին, որ ինքը Վիտոլի փեշեր է եկել Արաղատի ստորոտից և առաջին իսկ օրից պագել եղբայրական բուլղար ժողովրդի անկեղծ ու

մարդասիրական վերաբերմունքը դեպի տարագիր հայ ժողովուրդը: Բուլղարիան այն երկիրն է, որտեղ հայերը անկաշկանդորեն և ազատ կերպով դավանում են իրենց քրիստոնեական հավատքը և հաստատակամորեն պահպանում իրենց ազգային դեմքը:

Ճաշկերույթն ավարտվեց առաջնորդ սրբազան հոր գոհաբանական աղոթքով:

ՇՈՒՄԵՆԻ ՀԱՅՈՑ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ 150-ԱՄՅԱԿԸ

1985 թվականի հունիսի 30-ը հիշարժան օր դարձավ Բուլղարիայի Շումեն քաղաքի փոքրաթիվ հայ համայնքի համար: Այդ օրը տեղի հայությունը մեծ շուքով տոնեց իրենց Ս. Աստվածածին եկեղեցու կառուցման 150-ամյակը:

Սույն տոնակատարությանը Բուխարեստից մասնավորապես հրավիրված էր Ռուսինիայի և Բուլղարիայի հայոց միացյալ թեմերի թեմակալ առաջնորդ գերաշնորհ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանը՝ գլխավորելու համար օրվա բացառիկ տոնախմբությունը:

Ս. Աստվածածին եկեղեցում, օրվա տոնի առթիվ, ս. պատարագ մատուցեց առաջնորդ սրբազան հայրը և այնուհետև հայրենաշունչ մի քարոզով դիմեց ներկա հավատացյալ հայությանը՝ շեշտելով Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու անժխտելի դերը սփյուռքի հայապահպանության, ինչպես նաև մեր լեզվի և հոգևոր ու մտավոր արժեքների պահպանության գործում:

Ս. պատարագի հոգեմայլ արարողությանը իր սրտագին մասնակցությունը բերեց Պուրկաչի հայոց եկեղեցու դպրաց դասը:

Եկեղեցական վարչության հրավերով 150-ամյա այս տոնակատարությանը հյուրաբար ներկա էին բուլղարահայ թեմական խորհրդի անդամները և Բուլղարիայի հայոց եկեղեցիների եկեղեցական վարչության ատենապետները:

Եկեղեցական վարչության ատենապետ պրն. Խաչատուր Խաչատրյանը ներկաներին համառոտակի ներկայացրեց բուլղարահայ գաղութի պատմությունը: Գաղութը դեռևս 1600 թվականին ուներ շուրջ 10—15 հայ ընտանիք, 1640-ին՝ 40—45, իսկ 1800-ական թվականներին՝ 550—600 հայեր, որոնք ունեցել են իրենց փայտաշեն եկեղեցին: Այս հայերը 1828—1829 թվականներին զոհ գնացին ռուս-թուրքական պատերազմին:

1830-ական թվականներին հավանաբար հայության թիվը ավելի մեծ է եղել Շումենում, քանի որ 1834 թվականին նրանց ուժերով կառուցվել է ներկայիս Ս. Աստվածածին եկեղեցին:

Եկեղեցական վարչության որոշումով վերջերս հիմնովին վերանորոգվեց եկեղեցին:

Շումենի հայ գաղութը թեև իր քանակով փոքր, բայց միշտ իր համեստ լուսման է ներդրում հայ մշակույթի զարգացման գործում: Բազմաթիվ անգամներ տեղի երգի և պարի անասմբլը արժանացել է պետական պանապան պարգևների:

ԼՈՒՐԵՐ ԻՐԱՔԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻՑ

Ժամանակներից ի վեր տեղական պայմանների բերումով՝ կիրակի օրերից բացի, սուրբ և անմահ պատարագ է մատուցվում նաև ուրբաթ օրերին, շաբաթվա հանգստի օր լինելու պատճառով:

Օգոստոսի 2-ին, ուրբաթ օրը, ս. պատարագի ընթացքում, հանդիսավոր կերպով ընթերցվեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակը, որտեղ Նորին Սրբությունը արտոնում էր Խորենյան Պատարագի երգեցողությունը՝ որպես ընդունելի տարբերակ ցարդ նվիրագործված Կոմիտասյան և Եկմայան պատարագների շարքին: Ընդառաջելով Ամենայն Հայոց Հայրապետի կոնդակի հրահանգին, Բաղդադի հայոց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ առաջնորդանիստ եկեղեցում դպրաց դասը խոր զգացումով կատարեց Խորենյան Պատարագի հետևյալ հոգեղեն և սրտաշարժ շարականներն ու մեներգները՝

«Ամեն եւ ընդ հոգւոյդ քում...».

«Հայր մեր...».

«Միայն Սուրբ, Միայն Տէր...».

«Ամեն Հայր Սուրբ...».

«Տէր Ողորմեա...».

Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ Ավագ Եպիսկոպոս Ասատուրյանը իր քարոսի մեջ հաստատեց, որ Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երեսուներորդ տարեդարձի առթիվ Խորենյան Պատարագը ևս մի իրագործում է, որը ճոխացնում է Նորին Սրբության աստվածահաճո, եկեղեցանվեր ու ապօգուտ գործունեությունը: Նման ճաշակով բարձրորակ և խնամքով պատրաստված իրագործումները, ասում է սրբազան հայրը, մեր հերոսական եկեղեցու կենսունակությունը ավելի են առողջացնում, նպաստում

Հակառակ այն բանի, որ Շումենի հայության թիվը աստիճանաբար պակասում է (հայերը գաղթում են ավելի հայաշատ գաղութներ), այնուամենայնիվ տեղում մնացած հայությունը, ներգրավված բուզարահայ «Երևան» մշակութային կազմակերպության ջրջանակներում, իր հայկական ակումբով, մասնակցում է իր երկրորդ հայրենիքի՝ Բուզարիայի տնտեսական և քաղաքական առաջընթացին՝ հանուն խաղաղության և մարդկանց բարօրության՝ միշտ բարձր պահելով հայ անունը:

Նաև հայ ժողովրդի հոգևոր մշակույթի առավել զարգացմանը և պայծառացմանը:

ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏ ՀԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՐԱՔԻ ԹԵՄՈՒՄ

Առաջնորդարանի նոր, հաճելի ձեռնարկումներից է՝ հյուրասիրությամբ պատվելը բարձրագույն երկրորդարանի, ինչպես նաև համալսարանի ջրջանավարտ աշակերտներին և ուսանողներին:

Օգոստոսի 3-ին, շաբաթ օրը, երեկոյան, տեղի ունեցավ այդ գեղեցիկ ձեռնարկման երրորդ, երեկոյթը, որտեղ ներկա էին՝ առաջնորդ սրբազան հայրը, Ազգային Կեդրոնական Վարչության անդամները, առաջնորդարանին առընթեր կազմակերպությունների վարիչ մարմինները և համայնքի մեջ գործող Միությունների ներկայացուցիչները: Իր ուղերձի մեջ սրբազան հայրը հրավիրեց երիտասարդներին հայալավել ընթացքով մտնել կյանքի ասպարեզ, և ապա ավելացրեց. «Դուք, սիրելի աշակերտներ և աշակերտուհիներ, այս ամառ ջրջանավարտ եղաք՝ հաջողությամբ ավարտելով ձեր դասընթացները: Շրջանավարտ ըլլալ՝ կնշանակե որոշ ջրջան մը բոլորել, սկսելու համար նոր հանգրվան մը նոր կարեկիություններով, սպասումներով, երապանքներով ու խտելներով: Ձեզ կմաղթենք աննկուն կամք և նորանոր ներշնչանքներ:

Ընդհանրապես մարդ էակը իր կյանքի ընթացքին որոշ ժամանակ մը դպրոց հաճախելն վերջ կդադրի աշակերտ ըլլալէ, բայց իր մեջ միշտ վառ պետք է պահե աշակերտելու տենչը: Իհարկե կարելի է շատ մը արժեքներու աշակերտիլ, բայց ես կփափաքիմ ձեզի հիշեցնել, թե դուք որպես հայ երիտա-

սարգներ ձեր կյանքի տևողության պարտիք աշակերտիլ բոլորիս դաստիարակ մայր հանդիսացող՝ Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցվո, Հայոց հերոսական պատմության, հայրենի հողի հրամայականին, հայկական ավանդությանց և մեր տոհմիկ սովորություններուն: Քանզի տնայես աշակերտելով մեր մշակութային իրագործումներուն ու արժեքներուն, դուք կապ հաստատած կըլլաք ձեր արմատներուն հետ՝ այսինքն հայ ժողովուրդի ցարդ ստեղծած դարավոր ժառանգությանց հետ և փորացած այս սնունդով պիտի կարողանաք վստահ քայլերով հառաջ ընթանալ ու կյանքի կոչել, իրագործել ապագայի ոլորտին մեջ գտնվող ձեր ցանկությունները:

Այնուհետև սրբազան հայրը հյուրասիրության հուշանվերներ հանձնեց շրջանավարտներին, իսկ մի քանիսին, որոնք բացառիկ հաջողությունների էին հասել ամսվերջի

քննությունների ժամանակ, տվեց Մայր Աթոռի հրատարակած «Արարատ» ալբոմները: Այս տարի Բաղդադի շրջանավարտ հայ աշակերտների հունձքը առատ էր՝

Բարձրագույն նախակրթարանի շրջանավարտներ — 66

Համալսարանի վանապան ճյուղերի շրջանավարտներ — 27

Ինստիտուտի շրջանավարտներ — 4

Հիշատակության են արժանի երկու շրջանավարտների ձեռք բերած բացառիկ և արտակարգ հաջողությունները. օրիորդ Ռիթա Լևոնի Մոսձյան (Բորսա), որը Իրաքի բոլոր բարձրագույն երկրորդական շրջանավարտների մեջ հանդիսացավ երկրորդը, և Նիկոլ Նաչիկի Նաչատրյանը, որը ինստիտուտի երկամյա շրջանը քաջալավ ավարտեց՝ արժանանալով տնօրենության ջնորհավորագիր գնահատանքին:

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՈՆԸ ԼՈՆԴՈՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄՈՒՄ

Հայ եկեղեցական և ազգային ամենաժողովրդական ու նշանավոր տոներից մեկն է Թարգմանչաց տոնը: Արդեն ավանդություն դարձած սովորությամբ այդ տոնը յուրահատուկ շուքով և հանդիսավորությամբ է նշվում նաև Լոնդոնի հայոց թեմում՝ որպես հայ մշակույթի օր:

Թարգմանչաց տոնի առթիվ սեպտեմբերի 13-ին, կիրակի օրը, Լոնդոնի առաջնորդանիստ Ս. Պետրոս եկեղեցում եպիսկոպոսական հանդիսավոր ս. պատարագ մատուցեց Մայր Աթոռից հյուրաբար Լոնդոն ժամանած Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի դիվանապետ Ս. Ներսես եպս. Պոպապայանը:

«Հայր մեր»-ից առաջ «Նմանեալ Մովսիսի տեր վարդապետ, բերելով զգիր օրինաց ի Հայաստան աշխարհս, որով լուսաւորեցան ազգ որդւոց Թորգոմայ» (Շարական) բնաբանով ոգեշունչ քարոզ արտասանեց սրբազան հայրը՝ վեր հանելով հայերեն գրերի գյուտի և թարգմանիչ վարդապետների կենսական դերը, որով հայ ժողովուրդը կարողացավ դիմագրավել անցյալի բոլոր փորձություններին: Եվ որպեսզի մեր ժողովուրդը այսօր նույնպես կարողանա հաղթահարել ձուլման փորձությունը, անհրաժեշտ է, որ

ամեն մի հայ ընտանիքում միշտ վառ մնան Ս. Մեսրոպի անմար ջահը, մեր պապենական հավատն ու հայրենի ավանդույթները:

Թարգմանչաց տոնի առթիվ Լոնդոնի Ս. Սարգիս եկեղեցում եպիսկոպոսական հանդիսավոր ս. պատարագ մատուցեց և քարոզեց Լոնդոնի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Եղիշե եպս. Կիպիրյանը:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 18-ին, Լոնդոնի «Գևորգ Թախթայան» կիրակնօրյա վարժարանի հանդիսությունների դահլիճում տեղի ունեցավ գրական-գեղարվեստական հանդես՝ նվիրված Թարգմանչաց տոնին՝ նախագահությամբ առաջնորդ սրբազան հոր:

Թարգմանչաց տոնի առթիվ պեկուցումով հանդես կավ Ս. Շնորհք աբեղա Բաղդասարյանը:

Հանդեսի ընթացքում գործադրվեց գեղարվեստական ծրագիր՝ վարժարանի սաների և համայնքի մի շարք արվեստագետների կողմից:

Հանդիսությունը օրհնության խոսքով փակեց առաջնորդ Ս. Եղիշե եպս. Կիպիրյանը:

ՇՆՈՐՀՔ ԱԲԵՂԱ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՀՈՎՎԱԿԱՆ ԱՅՑԸ ԱԽԱԼՑԻՄ ԵՎ ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ

Նորին Սուրբ Օծություն S. S. Վապգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հաճությամբ, Վրաստանի հայոց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ S. Գևորգ եպիսկոպոս Սերայդարյանը օգոստոսի 29-ից սեպտեմբերի 2-ը թեմական գործերով գործուղվում է Ախալցխա և Ախալքալաք:

Օգոստոսի 29-ին, հինգշաբթի.—Ուշ երեկոյան առաջնորդ սրբապանը Թբիլիսիից ժամանում է Ախալցխա, որի սահմանի վրա դիմավորելու էին եկել Ախալցխայի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ S. Ռուբեն քահանա Սաղոյանը, Ախալքալաքի Ս. Խաչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ S. Շմավոն քահանա Սաղոյանը և համայնքի ներկայացուցիչները:

Օգոստոսի 30-ին, ուրբաթ.—Ժամը 12-ին գերաշնորհ Գևորգ եպիսկոպոս Սերայդարյանը, Ախալցխայի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ S. Ռուբեն քահանա Սաղոյանի ուղեկցությամբ, այցելում է Ախալցխայի Գործկոմ, ուր մեծահարգ հյուրին ընդունում է Գործկոմի փոխնախագահ տիար Կարպեն Գելաշվիլին: Առաջնորդ սրբապանը փոխանցում է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի բարի մաղթանքները: Գևորգ սրբապանը շնորհակալություն է հայտնում տիար Գելաշվիլուն այն բանի համար, որ նրա օժանդակությամբ այս տարի Ախալցխայի Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու շրջափակում կառուցվել է հովվատուն:

Զրույցի պահին նրանք անդրադառնում են Հայ և Վրաց եկեղեցիների ջերմ հարաբերություններին, որոնք դարերի խորքից են գալիս և S. S. Վապգեն Ա ու S. S. Իլիա Բ կաթողիկոսների մշտական ջանքերի շնորհիվ նոր որակ են ստացել այսօր: Խոսվում է նաև այն մասին, որ երկու եկեղեցիները իրենց անընդմեջ աշխատանքներով նպաստում են աշխարհի խաղաղության պահպանման մեծ գործին: Վերջում սրբապան առաջնորդը, ուղեկցությամբ տիար Կարպեն Գելաշվիլու, այցելում է Ախալցխայի նորաբաց Ս. Աստվածածին վրաց եկեղեցի: Հայոց եպիսկոպոսին դիմավորում է S. Ստեփան քահանան: Կատարվում է համատեղ աղոթք: Գևորգ եպիսկոպոսը շնորհավորում է վրաց քահանային և հավատացյալներին նորաբաց եկեղեցու առթիվ, ապա S. Ստեփան քահանայի միջոցով իր ողջույններն է փոխանցում վրաց թեմակալ առաջնորդ գերաշնորհ Անանիա եպիսկոպոսին: Նույն օրը Գևորգ սրբապանը ծանոթանում է Ախալցխայի նորակառույցներին, ապա մեկնում Վարձիա՝

պատմական Քարանձավների խումպիրը տեսնելու:

ԳԵՎՈՐԳ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸ ԱԽԱԼՔԱԼԱՔՈՒՄ

Օգոստոսի 31-ին, շաբաթ.—Վրաստանի հայոց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ S. Գեվորգ եպիսկոպոս Սերայդարյանը, ուղեկցությամբ Ախալքալաքի հայոց հոգևոր հովիվ S. Շմավոն քահանա Սաղոյանի, Ախալցխայից մեկնում է Ախալքալաք՝ թեմական գործերով:

Առաջնորդ սրբապանին դիմավորում և ընդունում է Ախալքալաքի Գործկոմի նախագահի տեղակալ տիկ. Թամարա Լապարաշվիլին: Խոսակցությանը ներկա էր նաև քաղաքի Գործկոմի նախագահ տիար Մեիրուծան Գոգոբյանը: Վրաստանի հայոց հոգևոր առաջնորդը նրանց փոխանցում է Ամենայն Հայոց կաթողիկոս S. S. Վապգեն Ա-ի բարի մաղթանքները: Զրույցի պահին անդրադառնում են հայ և վրաց ժողովուրդների և եկեղեցիների պատմական անցյալին, նաև արդի աշխարհը հուզող ամենակենսական հարցին՝ խաղաղությանը: Սրբապանը առանձնապես շեշտում է, որ Հայ եկեղեցին, քույր եկեղեցիների հետ միասին, մեծ աշխատանք է կատարում խաղաղության պահպանման գործում:

Ջերմ զրույցից հետո, փոխնախագահ տիկ. Լապարաշվիլին հյուրին առաջնորդում է տեղի գավառագիտական թանգարան, որտեղ լսում են թանգարանի տնօրեն տիար Արսեն Նարայետյանի բացատրությունները, Ախալքալաքի անցյալի շրջանի պատմությունից մինչև արդի նորագույն նվաճումները:

Վերջում սրբապան առաջնորդը շնորհակալություն է հայտնում թանգարանի տնօրենին՝ բացատրությունների համար, և իր խոսքի մեջ վեր հանում հատկապես վերջին շրջանի հայ և վրաց ժողովուրդների մշակութային և տնտեսական կյանքում կատարված աննախնդրաբար նվաճումները:

Թանգարան այցելությունից հետո, տիկ. Լապարաշվիլին ծանոթացնում է հյուրին քաղաքի տեսարժան վայրերին: Առ ի տես Ախալքալաքում կառուցվող 3000 բանվորություն ընդգրկող ճոպանուղու գործարանի շինության և Թբիլիսի—Ախալքալաք առաջին երկաթգիծը անցկացնելուն, սրբապան հայրն իր խորին գոհունակությունը և նորանոր հաջողություններն է մաղթում քաղաքացիներին և նրանց ղեկավարությանը:

Հետ միջօրեի տիկ. Լապարաշվիլին Գործ-

կոմի անունից, ի պատիվ բարձրաստիճան հյուրի, կազմակերպում է ճաշկերույթ, մանկավարժ Հարությունյանների հարկի տակ: Ճաշից հետո Ս. Շմավոն քահանան կազմակերպում է պտույտ դեպի Փարվանա լիճ, Գանձայի Ս. Կարապետ եկեղեցի և Վահան Տերյանի տուն-թանգարան:

Երեկոյան սրբապան հայրը «Հրաշափառ»-ի հնչյունների ներքո, թափորով մուտք է գործում Ախալքալաքի հայոց Ս. Խաչ եկեղեցի՝ ժամերգության: Ժամերգությունից հետո առաջնորդ սրբապանն իր հայրական հորդորներն ու օրհնություններն է տալիս տեղի հավատացյալ համայնքին:

Նույն օրը, երեկոյան, սրբապանը, Ախալքալա մեկնելուց առաջ, իր գոհունակությունն ու շնորհակալությունն է հայտնում տիկ. Լավարաշվիլուն և տեղի պաշտոնական մյուս մարմիններին, որոնք բաց արտով և անխառն զգացմունքներով ընդունեցին և հյուրասիրեցին Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ներկայացուցչին:

Սրբապանը, Ս. Շմավոն քահանայի ուղեկցությամբ, մեկնում է Ախալքալա:

ՍՐԲԱՉԱՆԸ ԱՆԱԼՅՈՒՄՆԵՐ

Սեպտեմբերի 1-ին, կիրակի.—Ախալքալայի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցում ընդունում են սրբապան առաջնորդին «Հրաշափառ»-ի հնչյուններով: Սկսվում է առավոտյան ժամերգությունը, ապա կից պատարագ: Պատարագում է գերաշնորհ Գևորգ սրբապանը և «Հայր մեր»-ից առաջ քարոզում հավուր պատշաճի:

Ս. պատարագին ներկա էր նաև Ախալ-

ցխայի Գործկոմի փոխնախագահ տիար Կարպես Գելաշվիլին:

Ս. պատարագից հետո Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու գործադիր մարմնի նախագահ տիար Մանուկ Մինասյանը, ի պատիվ առաջնորդի, կազմակերպում է ճաշկերույթ:

Ժամը 16-ին Գևորգ սրբապանը, Ս. Ռուբեն, Ս. Շմավոն քահանաների ու դպիրների ուղեկցությամբ, մեկնում է Ախալքալայի կենտրոնական գերեզմանատուն, ուր օրհնում է Կարապետ արքեպիսկոպոս Բագրատունու շիրիմի վրա նոր կառուցված մատուռը և կատարում հոգեհանգիստ, ժողովրդի ներկայությամբ:

Արարողությունից հետո սրբապան հայրը խոսում է դամբանական:

Ժամը 17-ին սրբապանը քահանաների ուղեկցությամբ մեկնում է Ծուղրուլ գյուղ, որի հին գերեզմանոցում հոգեհանգստյան պաշտոն է կատարում Աստրախանի հայոց թեմի նախկին առաջնորդ Ս. Մխիթար եպիսկոպոս Տեր-Սկրտչյանի շիրիմի վրա: Ավելի ուշ սրբապանն այցելում է գյուղում գտնվող 974 թվականի նշանավոր Ավետարանին ի տես և ի համբույր:

Սեպտեմբերի 2-ին, երկուշաբթի.—Առավոտյան ժամը 10-ին սրբապան հորը բարի ճանապարհ են մաղթում Ս. Ռուբեն քնն. Սաղոյանը, Ս. Շմավոն քնն. Սաղոյանը, տեղի հայ եկեղեցու գործադիր մարմնի նախագահ տիար Մանուկ Մինասյանը, վարչության անդամները և հավատացյալ ժողովուրդը:

Ժամը 15-ին սրբապան հայրը, իր հովվական այցելությունը կատարելուց հետո, լավագույն տպավորություններով վերադառնում է Թբիլիսի, իր աշխատատեղին:

ՈՍԿԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԱԼՓԱՔՅԱՆԻ ԱՅՑԸ ԹԲԻԼԻՍԻ

Նորին Սուրբ Օծություն Ս. Ս. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի արտոնությամբ և Վրաստանի հայոց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Ս. Գևորգ եպիսկոպոս Սերայդարյանի հրավերով սույն թվականի սեպտեմբերի 20-ին, ուրբաթ օրը, Թբիլիսի ժամանեց Հունաստանի հայրապետական պատվիրակ գերաշնորհ Ս. Ոսկան եպիսկոպոս Գալփաքյանը:

Սեպտեմբերի 21-ին, շաբաթ օրը, ժամը 17-ին, խուռներամ ժողովրդի ներկայությամբ գերաշնորհ Ոսկան եպիսկոպոսը «Հրաշափառ»-ով առաջնորդվեց Թբիլիսիի Ս. Էջմիածին եկեղեցի, դրսեղ և կատարվեց

երեկոյան ժամերգություն՝ թեմակալ առաջնորդի և եկեղեցական դասի մասնակցությամբ:

Սեպտեմբերի 22-ին, կիրակի օրը, ժամը 11-ին, Թբիլիսիի Ս. Գևորգ Մայր եկեղեցում կատարվեց հանդիսավոր ս. պատարագ: Պատարագեց և հավուր պատշաճի քարոզ խոսեց գերաշնորհ Ս. Ոսկան եպիսկոպոս Գալփաքյանը:

Սեպտեմբերի 23-ին, երկուշաբթի օրը, ժամը 12-ին, գերաշնորհ Ս. Ոսկան եպիսկոպոս Գալփաքյանը, Գևորգ սրբապանի և Ս. Հովհաննես ավագ քահանայի ուղեկցությամբ, այցելություն սվեց Համայն Վրաստանի

Տ. Ոսկան եպիսկոպոս Գալփաքյանը Թբիլիսիի Ա. Գևորգ Մայր եկեղեցում պատարագի պահին

Պատրիարք-կաթողիկոս Իլիա Բ-ին: Տեղի ունեցավ ջերմ կրույց:

Սեպտեմբերի 24-ին գերաջնորդ Ոսկան եպիսկոպոսը հրաժեշտ տվեց հյուրընկալ Վրաստանին և մեկնեց Մայր Աթոռ:

Սեպտեմբերի 20—23-ին Տ. Ոսկան եպիսկոպոս Գալփաքյանի այցը Թբիլիսի մեծ տպավորություն թողեց տեղի հայ հավատացյալների վրա, որոնք այդ ընթացքում ջերմ խանդավառություն ապրեցին արտասահմանի հայության հայապահպանմամբ և նրանց կատարած խաղաղասիրական աշխատանք-

ներով ու հոգևոր առաջընթացով: Նրանք գնահատեցին Հայ Եկեղեցու սպասավորների կատարած աշխատանքներն ու փառաբանեցին Վեհափառ Վազգեն Ա կաթողիկոսին՝ իբրև ռաիվիրա այդ սպասավորների:

Տ. Ոսկան եպիսկոպոսը իր այցելության ժամանակամիջոցում եղավ Թբիլիսիի մի շարք թանգարաններում, մի շարք հայկական եկեղեցիներում, այցելեց հայոց Խոջիվանքի և վրացական Մթացմինդայի պանթեոններ ու պատմական վանքեր՝ Ջվարի, Մցխեթա և այլուր:

ԿԿԱՌՈՒՑՎԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԱՌԱՎԱՅԻՆ ՖԼՈՐԻՏԱՅԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ԿՈՂՄԵ

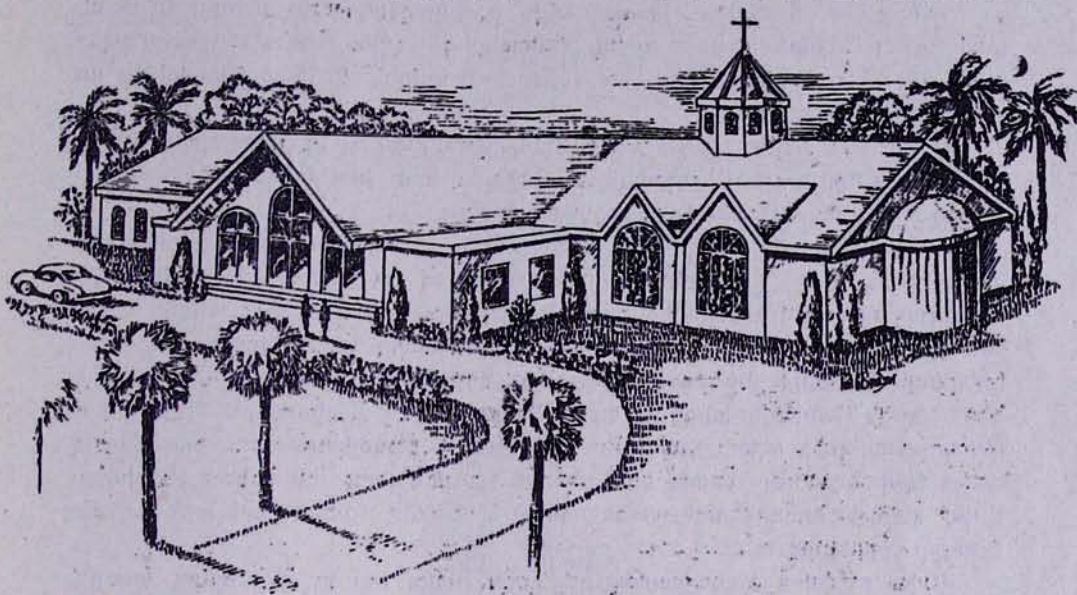
Ուրախությամբ կտեղեկացնենք որ կիրակի օգոստոս 11-ին (1985), համայնքիս բացառիկ Շխական Ժողովը միաձայնությամբ վավերացուց վերջերս պատրաստված նախագիծերն ու ընդհանուր նախատեսված ծախսը՝ կառուցանելու համար Հայաստանյայց Եկեղեցին և հարակից Մշակութային Սրահը:

Ժողովականներ հոտնկայս հետևեցան հոգևոր հովիվի արտասանած աղոթքին, որ-

արդյունք տալով՝ Ժողովը քվեարկեց միաձայնությամբ թե կառուցման ի նպաստ, և թե նախատեսված ծախքերուն ի նպաստ:

Ժողովի ընթացքին մեծ խանդավառություն և նորանոր հանձնառություն կտեսնվեր բոլորին արտահայտությանց մեջ, որոնք օրինականացուցին ներկայացված ծրագիրը, և նախատեսված ութ հարյուր հիսուն հազար տոլարի հասնող ընդհանուր ծախսը:

Նանդավառ չափերով լավեցավ նաև այն

ԱՄՆ-ի Հարավային Ֆլորիդայի Հայաստանյայց նորակառույց եկեղեցու և Մշակութային Սրահի նախագածը

մե ետք Շխական խորհուրդի ատենապետը բացված հայտարարեց օրինական մեծամասնությամբ գոյացած ժողովը: Օրակարգի միակ հարցը նոր շենքերու նախագիծերու քննությունը ըլլալով, իսկույն բեմ հրավիրվեցան Շխության Հանձնախումբի անդամներ՝ ներկայացնելու համար հատակագծերն ու մանրամասնությունները:

Ներկաներ խանդավառությամբ և հետաքրքրությամբ ուղղեցին ջարք մը հարցումներ, որոնք պատասխանվեցան գոհացուցիչ կերպով: Ապա քննվեցավ շինարարական ձեռնարկին նախատեսված ծախսն ու ֆինանսական դրությունը: Այս ևս գոհացուցիչ

մեծագումար նվիրատվության մասին (200.000 տոլար), զոր խոստացած են ընել մեծանուն բարերարներ տեր և տիկին Էտվըրտ և Հելեն Մարտիկյաններ՝ նոր կառուցվելիք Մշակութային Սրահին ի նպաստ: Սրահը, պիտի կոչվի բարերարներու անունով:

Այժմ իրականություն է՝ որ Հարավային Ֆլորիդայի առաջին Հայաստանյայց Ս. Եկեղեցին և Սրահը միասին պիտի կառուցվին շատ մոտիկ ապագային, թերևս նույնիսկ մինչև հառաջիկա Ջատիկ:

ԶԱՎԵՆ ՔԱՀԱՆԱ ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՑՈՒՄ ՄԵԼՊՈՒՌՆԻ ԱԿԻՆՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՕՐՅԱ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Տարվույս հոկտ. 20-ին ցնծության մեջ էր մեկառնահայ գաղութը. այդ օր բացումը պիտի կատարվեր Ակինյան ազգային միօրյա վարժարանի:

Օրվա հանդիսությունները սկսան եկեղեցական արարողությամբ: Օրվա հանդիսավոր ս. և անմահ պատարագը մատույց, Ավստրալիո և Նոր Զելանդիայի առաջնորդ, գերշ. Ս. Ադան ս. եպս. Պալիոպան, իր կողքին ունենալով Մեկառնիի հովիվ արժ. Ս. Ներսես քին. Գրոպյանն ու սարկավագաց դասը:

«Հայր մեր»-ի պահուն պատարագից ս. հայրը ոգեշունչ քարոզ մը խոսեցավ, ուր և ներկա հավատացելոց փոխանցեց Ազգիս Վեհափառ Հայրապետ Ն. Ս. Օ. Ս. Ս. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հայրապետական ողջույնն ու օրհնությունը:

Ս. պատարագին ներկա եղան պետական դեմքեր ու եկեղեցական ներկայացուցիչներ քույր եկեղեցիներու. ինչպես նաև հայ համայնքի ներկայացուցիչներ ու խոռոններամ հայ հավատացյալներ:

Ս. պատարագի ավարտին, եկեղեցական ու աշխարհական թափորը առաջնորդ ս. հոր գլխավորությամբ հառաջացավ դեպի դպրոցի շենքին նախամուտը, ուր տեղի ունեցավ եկեղեցական արարողություն: Տրց. Վիգեն Ավետյան ի լուր ժողովրդյան ընթերցեց Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը. կոնդակի ընթերցումի ավարտին, առաջնորդ ս. հայրը կոնդակը հանձնեց դպրոցի հիմնադիր-տնօրեն, տիկ. Սիրաբիհի Ս. Ավետիսյանին: Ազգային ու դպրոցի բարերար տիար Հարություն Ակինյանի բացակայության պատճառով, ժապավենի հատումը կատարեց Նիկոլոս Կյուպենյանը, որ երկար տարիներ է Վեր դպրոցի հոգաբարձու-ատենապետն է ու մղիչ ուժերեն մին այս գեղեցիկ ծրագրի իրագործման:

Ապա թափորը հառաջացավ դպրոցեն ներս, ուր ս. հոր երկու խոսքեն ետք, տիար ճորճ Կայծքար անգլերեն լեզվով խոսք առնելով, Կայծքար և Ավետյան ընտանիքներու գոհունակությունը հայտնեց որ դպրոցի երազը իրականություն դարձավ ու իրենց ծնողաց Կարապետ և Վիքթորիա Կայծքարներու հիշատակին նվիրված ցուցատախտակի վարագույրի բացումը կատարեց: Տեղին է հիշել որ Կայծքար և Ավետյան ընտանիքները 20 (քսան) հազար տոլարի նվիրատվությամբ մասնակից դարձան դպրոցի շինարարական աշխատանքին:

Բացման արարողությունեն ետք, ներկաներ շրջագայեցան դասարաններեն ներք, մինչ վարժարանի աշակերտները Մակալ Կյուպենյանի ղեկավարությամբ, հայերեն երգերու փունջով մը հանդես եկան:

Եկեղեցվո սրահը լեցուն էր երբ պաշտոնական անձնավորություններ մուտք գործեցին ուր և տեղի ունեցավ մատաղի օրհնությունն ու ապա՝ սպասարկությունը:

Օրվա հանդիսավար ու եկեղեցվո վարչական Աբրահամ Հարությունյան բնմ հրավիրեց եկեղեցվո վարչության ատենապետ տիար Պերճ Թերպանը, որ անգլերեն լեզվով բարի գալուստ մաղթեց բոլորին. ապա հաջորդաբար խոսքով հանդես եկան Գամպլըուելի քաղաքապետը, փոքրամասնությանց նախարարի ներկայացուցիչը, տիար Նուպար Շահինյան—փոխ ատենապետ հոգաբարձու մարմնի, երեսփոխաններ Սիրիլ Գենետի և Հելեն Մայլըրը: Տիկ.

Սիրարփի Տ. Ավետիսյանի հայաշունչ խոսքը մեծ խանդավառություն ստեղծեց ներկաներուն մեջ:

Եզրափակիչ խոսքը կատարեց առաջնորդ ս. հայրը, կրկին անգամ ներկաներուն փոխանցելով Վեհափառ Հայրապետի ողջույնն ու օրհնությունը, Հայրենի պետության ու ժողովուրդի սիրալիր բարևները: Իր խոսքին մեջ հայտնեց թե ՀԲԸՄ-ի ցկյանս նախագահի մեծահարգ տիար Ալեք Մանուկյան 15 (տասնհինգ) հազար ամերիկյան տոլարի նվիրատվություն մը կկատարե դպրոցին: Այս անակնկալ ավետիսը խանդավառությունը հասցուց իր զենիթին, ու ներկաներ երկարատև ծափերով ու բացականչություններով իրենց գոհունակությունը հայտնեցին ՀԲԸՄ-ի մեծ ընտանիքին ու անոր ցկյանս նախագահին: Այս առիթով եղան զանազան սրտաբուխ նվիրատվություններ, ի մի բերելով շոշափելի կոկիկ գումար մը: Սրբազան հոր «Պահպանիչ»-ով իր ավարտին հասավ հիշատակելի ու անմոռանալի օրը:

1986-ի ուսումնական տարեշրջանը տեղի պիտի ունենա Ակինյան ազգային վարժարանի շենքին մեջ, Մելպուռնի Ս. Աստվածածին Հայաստանդայց Առաքելակա՛ն Եկեղեցվո կողքին ու անոր հովանավորության ներքև:

ԴԻՎԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՎՍՏՐԱԼԻՈ ԵՎ ՆՈՐ ԶԵԼԱՆՏԱՅԻ

Հոկտ. 1985

